

ВІСНИК

Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки

Випуск ІІІ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВІСНИК

Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки

Випуск III

УМАНЬ
2017

УДК 74.03 (063)
ББК (74.100.54+74.200.54)я431
В 80

Головний редактор: Демченко І. І.
Редакційна колегія: Бабій І. В., Білан В. А., Калиновська І .С., Чередник А. А.
Відповідальний за випуск: Чередник А. А.

В 80 Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами ІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції: «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (22 березня 2017 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.]. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2017 р. – Вип. ІІІ. – 139 с.

УДК 74.03 (063)
ББК (74.100.54+74.200.54)я431

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 7

Розділ І. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

1. ***Басс О.*** Загально-теоретичні основи інклюзивної освіти..... 8
2. ***Бегас Л.*** Особливість дітей, які мають слабко виражені відхилення у розумовому й соціальному розвитку..... 10
3. ***Бистранівська О.*** Інклюзія в загальноосвітній школі..... 13
4. ***Гніда Т., Калініна Т.*** Готовність педагогічних працівників до впровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах... 16
5. ***Засць В.*** Становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах Західної Європи..... 18
6. ***Залізняк А.*** Інклюзивна освіта дітей з особливими потребами..... 20
7. ***Кривоніс А.*** Особливості інклюзивної освіти дітей з аутизмом в Україні..... 22
8. ***Ляховець О.*** Формування творчого потенціалу особистості дітей з особливими освітніми потребами..... 24
9. ***Малишевська І.*** Розбудова інклюзивної освіти в українському суспільстві..... 26
10. ***Осіпенко Я.*** Розвиток інклюзивної освіти в Україні.... 29
11. ***Пахомова Н.*** Діагностико-корекційний консалтинг як основа інклюзивної освіти..... 31
12. ***П'ясецька Н.*** Історичний аспект характеристики вад мовлення у дітей..... 34
13. ***Расулова Ю*** Особливості інклюзивної дошкільної освіти..... 36

Розділ ІІ. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ

1. ***Гришко І.*** Аксіологічні орієнтири інклюзивного навчання і виховання дітей дошкільного віку 39
2. ***Дікусар М.*** Соціальне виховання дошкільників з мовленнєвими порушеннями засобами естетотерапії..... 41

3. ***Казачінер О.*** Мотиваційно-ціннісний компонент моделі розвитку інклюзивної компетентності вчителів філологічних дисциплін..... 42

4. ***Лемещук М.*** Особливості формування комунікативної сфери у дітей з мовленнєвими порушеннями 45

5. ***Нагорний Я.*** Методичні аспекти формування навичок самостійної роботи у дітей з мовленнєвими порушеннями..... 47

6. ***Скарженюк І.*** Особливості застосування педагогічного доробку М. Монтессорі в українській системі освіти..... 49

7. ***Суворова А.*** Формування цілісної картини світу дитини дошкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами фототерапевтичного впливу..... 52

8. ***Цимбал-Слатвінська С.*** Формування уявлення про семантичну структуру слова в молодших школярів із загальним недорозвитком мовлення..... 55

9. ***Чепка О.*** Ігрова психотехніка як засіб корекції вад психофізичного розвитку старших дошкільників з особливими освітніми потребами..... 58

10. ***Чередник А.*** Образи людей з інвалідністю в художній літературі 60

11. ***Чернієнко О.*** Різновікова група в дошкільному навчальному закладі як типова модель інтегрованої групи..... 62

12. ***Черніченко Л.*** Формування готовності логопедів до інклюзивного навчання дітей з вадами мовлення..... 65

Розділ ІІІ. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

1. ***Бабій І.*** Професійна підготовка педагога до розвитку творчої уяви молодших школярів із затримкою психічного розвитку..... 68

2. ***Білан В.*** Організація соціально-психологічної роботи з дітьми, що страждають церебральним паралічем 70

3. ***Бойчук В.*** Робота з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату..... 72
4. ***Бублик В.*** Організація логопедичної роботи з дошкільниками засобами розвивальних ігор..... 74
5. ***Гаврилюк С., Поліщук О.*** Становлення системи фізичного виховання дітей..... 76
6. ***Галицька Н.*** Значення системи «раннього втручання» для підвищення якості життя осіб з обмеженими можливостями 80
7. ***Демченко І.*** Доступності навчання дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі..... 82
8. ***Дичок Т.*** Ритмопластика як інноваційний метод роботи з дітьми із загальним недорозвитком мовлення..... 86
9. ***Івасишина Ю.*** Формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку засобами творчої гри..... 88
10. ***Коваленко А.*** Взаємодія педагогів з батьками вихованців ДНЗ у системі інклюзивної освіти..... 90
11. ***Низькодуб І.*** Формування комунікативної складової спілкування дітей з хворобою Дауна..... 92
12. ***Носач А.*** Психолого-педагогічні основи формування природничих понять у дітей молодшого шкільного віку з мовленнєвими порушеннями..... 94
13. ***Паршикова І.*** Корекція мовлення дітей з розладами аутичного спектру..... 96
14. ***Поліщук А. П.*** Корекція затримки мовленнєвого розвитку у дітей раннього віку..... 97
15. ***Пучкова Л.*** Роль асистента вчителя в організації навчання дітей з особливими освітніми потребами..... 99
16. ***Славінська Ю.*** Мовленнєве зростання молодшого школяра із затримкою психічного розвитку..... 101
17. ***Степанишена А.*** Роль гри у формуванні моральних якостей дітей дошкільного віку..... 102
18. ***Третяк О.*** Особливості розвитку художньо-естетичних інтересів молодших школярів із затримкою психічного розвитку..... 105

19. ***Шпильова М.*** Корекційно-виховна роботапри афазії у дітей та підлітків…… 107
20. ***Щербак В.*** Дитяча афазія як нейропсихологічний феномен…….. 109

Розділ IV. ПЕРЕДОВИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПРАКТИКИ

1. ***Бевзюк М.*** До проблеми взаємодії педагога з батьками у забезпеченні умов інклюзивного навчання молодших школярів…… 111
2. ***Бобровська І.*** Профілактика та корекція агресивної поведінки старших дошкільників методами психолого-педагогічної терапії…….. 112
3. ***Дерещук О.*** До проблеми творчого розвитку дошкільників із порушеннями мовлення засобами мистецтва……..…… 114
4. ***Єнгаличева І.*** Необхідність підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до роботи в інклюзивних групах…… 116
5. ***Калиновська І.*** Особливості корекції пізнавального розвитку молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами зображувальної терапії…….. 119
6. ***Коваленко О.*** Особливості навчання майбутніх вихователів дошкільних закладів та вчителів початкових класів в інклюзивному освітньому просторі…… 121
7. ***Портна І.*** Корекційна робота в спеціальній школі.. 123
8. ***Рибальченко І.*** Роль батьків у процесі інклюзивної освіти дітей дошкільного віку…….. 125
9. ***Савенко Д.*** Проблеми мотиваційно-вольової готовності до шкільного навчання…….. 127
10. ***Салабай К.*** Проблеми інтегрування молодших школярів з вадами психофізичного розвитку в загальноосвітній простір….. 131
11. ***Сіліна Г., Клімчук І.*** Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти: результати дослідно-експериментальної роботи…… 133
12. ***Супрун М.*** Із досвіду організації позааудиторної роботи зі студентами-дефектологами…. 136

психології проблема складних порушень привертає все більш пильну увагу вітчизняних і зарубіжних дослідників. За останні роки видано ряд нормативних документів, що регламентують організацію змісту корекційно-педагогічної роботи з даною категорією.

Література:

1. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі / За редакцією В. І. Бондаря, В. В. Засенка. – К., 2004.
2. Єфімова С. Соціальна адаптація дітей з особливими потребами шляхом організації їхнього навчання (у рамках Всеукраїнського науково-педагогічного експерименту) // Психологічні студії Львівського університету. – зб.наук.праць, том 1. – Львів: Видавничий центр ЛНУ Пед. І. Франка, 2004.
3. Івонна Чані. Досвід втілення положень про освіту для дітей з особливими потребами в країнах Центральної Європи. – К, 2006.
4. Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні: Науково – методичний збірник. – К: ФО-П Придатченко П. М., 2007.

Демченко І. І.
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ДОСТУПНОСТІ НАВЧАННЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

У сучасних умовах світової інтеграції активно формується нова філософія суспільства, у межах якої переосмислюються ціннісні орієнтири й стратегії людського буття для подолання негативних наслідків дискримінаційних процесів у соціумі. Такі соціокультурні очікування суспільства безпосередньо віддзеркалюється в організації, функціонуванні й розвитку системи освіти України, до якої кожному громадянину, незалежно від його соціального статусу, стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення, має забезпечуватися рівний і справедливий доступ.

Відповідно до пункту 4 «Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах», рішення про утворення класів з інклюзивним навчанням приймається керівником загальноосвітнього навчального закладу з урахуванням освітніх запитів населення за умови наявності необхідної матеріально-технічної та методичної бази, відповідних педагогічних кадрів і приміщень, що відповідають санітарно-гігієнічним вимогам [2].

В інклюзивному загальноосвітньому закладі необхідні такі умови, за яких створюється відповідне навчально-виховне і корекційно-розвивальне середовище для задоволення особливих освітніх потреби учнів. Британські вчені Т. Бут і М. Ейнскоу у книзі «Індекс інклюзії» визначили ключові поняття, що позначають інклюзивне освітнє середовище: «інклюзія (участь, включення)», «бар'єри на шляху участі у навчально-виховному

відповідно до нозологій), уведення корекційного складника у навчально-виховний процес тощо.

Технологічна доступність передбачає активне використання:

– педагогічних технологій – широкого діапазону освітніх особистісно зорієнтованих підходів, диференціації матеріалу за рівнями складності відповідно до індивідуальних характеристик дітей молодшого шкільного віку;

– інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) – інформаційні та інформаційно-методичні форми поширення й обміну досвідом учасників інклюзивного освітнього процесу, комп'ютерні тренажери української жестової мови, розподілене web-середовище дистанційного навчання, засобів створення аудіо-підручників, створення відеотек тощо;

– психологічні технології – психологічна діагностика за видом нозології, створення індивідуальних програм психологічного супроводу учасників освітнього процесу, надання психологічних консультацій, проведення групової роботи (психокорекційних занять, психотерапевтичних тренінгів, семінарів, сесій та ін.);

– соціальні технології – широкий спектр технологій соціалізації дітей із особливими освітніми потребами (соціально-побутової, соціально-педагогічної, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації, подолання соціальної ізоляції, сприяння збереженню і підвищенню соціального статусу дітей тощо);

– медико-реабілітаційні технології – підтримка, збереження і відновлення фізичного здоров'я учнів (медична допомога, консультативно-профілактична та реабілітаційно-відновлювальна підтримка).

Отже, окреслена класифікація зумовлює забезпечення доступності навчання дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі, яке охоплює правовий, економічний, організаційний, змістовий та технологічний аспекти.

Література:

1. Бут Т. Показатели инклюзии. Практическое пособие / Т. Бут, М. Эйнскоу / Под ред. М. Вогана ; пер. с англ. И. Аникеев. – М. : РООИ «Перспектива», 2011. – 124 с.

2. Нормативно-правова база в сфері інклюзивної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ussf.kiev.ua/ielegalframework/?page_nom=1

3. Колупаєва А. А. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти // Інклюзивна школа : особливості організації та управління : навч.-метод. посіб./ А. А. Колупаєва, Н. З. Софій, Ю. М. Найда ; за заг. ред. Л. І. Даниленко. – К., 2007. – 128 с.

4. Савченко О. Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу / О. Я. Савченко // Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / Редкол. М. Вашуленко, Я.